

Резюме

Дорошенко Л.Н. Понятие и сущность корпоративного договора.

В статье освещаются проблемы отсутствия в законодательстве и доктрине единой концепции относительно понятия и сущности корпоративного договора, а также его роли в эффективной реализации прав и выполнении обязанностей учредителями (участниками) хозяйственных обществ.

Ключевые слова: корпоративный договор, договор между акционерами обществами, корпоративные права, управление корпоративными правами, хозяйственные общества, договор о реализации прав и выполнении обязанностей между учредителями (участниками).

Summary

Doroshenko L. The concept and essence of a corporate contract.

The article highlights the problems of the absence in the legislation and doctrine of a single concept regarding the concept and essence of a corporate contract, as well as its role in the effective implementation of rights and the performance of duties by founders (participants) of business entities.

Key words: a corporate contract, contract between shareholders of companies, corporate rights, corporate rights management, business associations, contract on the implementation of rights and responsibility between founders (participants).

УДК 347.44:347.763 [(477)(045)]

І.С. ЛУКАСЕВИЧ-КРУТНИК

Ірина Степанівна Лукашевич-Крутник, кандидат юридичних наук, доцент, докторант Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака НАПрН України

ДОГОВІРНІ ЗОБОВ'ЯЗАННЯ З НАДАННЯ ТРАНСПОРТНИХ ПОСЛУГ У СИСТЕМІ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ

Систематизація договорів є важливим питанням у доктрині цивільного права. Юридично оформляючи і закріплюючи суспільні, передусім економічні, зв'язки суб'єктів, надаючи цим зв'язкам рис стабільності й визначеності, цивільно-правові договори, взяті у цілому, являють собою єдину систему, окремі частини якої тісно пов'язані між собою та взаємодіють¹. Систематизація важлива як з теоретичної точки зору – для всебічного вивчення на науковому рівні питань договірного права, так і з практичної точки зору, оскільки визначення місця договору в системі цивільно-правових договорів сприяє правильному вибору норм права при їх застосуванні.

Питання систематизації договорів активно вивчалось як у працях цивілістів ХХ ст., так і в сьогоденні умовах. Зокрема, свого часу дослідженню цієї проблематики значну увагу приділяли Г.М. Амфітеатров, М.В. Гордон, О.С. Йоффе, О.О. Красавчиков та ін. У сучасних цивілістичних роботах ця тематика теж неодноразово висвітлювалась і українськими, і зарубіжними науковцями, серед яких: О.А. Беляневич, С.М. Бервено, М.І. Брагінський, В.А. Васильєва, Л.К. Веретельник, В.В. Вітрянський, М.Д. Єгоров, В.В. Луць, В.Г. Олюха, Ю.В. Романець, М.М. Сібільов, А.А. Телестакова, Н.В. Федорченко, Р.Б. Шишка та інші. Проте на сторінках наукової літератури досі триває дискусія щодо визначення місця договорів з надання транспортних послуг у системі договірних зобов'язань, що зумовлює актуальність даного дослідження.

Метою даної статті є визначення місця договорів з надання транспортних послуг у системі цивільно-правових зобов'язань з використанням багаторівневої моделі систематизації договорів.

У теорії цивільного права на сьогодні немає створеної єдиної системи договірних зобов'язань, яка була б загально визнаною та не викликала дискусійних обговорень. Зазвичай розрізняють однорівневу та багаторівневу систему договірних зобов'язань.

Однорівнева система договорів побудована на дихотомічних засадах. Дихотомічний спосіб класифікації договорів передбачає можливість їх поділу за всіма тими підставами, за якими проводиться поділ на види правочинів у цілому і ґрунтується на виділі певного дихотомічного (тобто поділ на два протилежні за значенням елементи) критерію поділу (зокрема, оплатні-безоплатні, абстрактні-каузальні, умовні-безумовні, неоспорювані-оспорювані, розпорядчі-зобов'язальні, алеаторні-комунікативні,

комерційні-фідучіарні, строкові-безстрокові, планові-непланові, цивільні-господарські, підприємницькі-споживчі тощо)². На думку О.І. Харитонової, саме класифікація з використанням принципу дихотомії – поділу на два парних поняття, є найбільш зручною³. Такий розподіл зобов'язань підтримує у своїх працях Н.Ю. Голубева, обґрунтовуючи його важливість також тим, що за його допомогою розрізняється законодавча регламентація цих зобов'язань⁴. Про однорівневу систему договорів згадує у своїх роботах і В.В. Луць. На думку науковця, систематизацію (групування) цивільно-правових договорів здійснюють, зокрема, за ознаками наявності чи відсутності в договорі зустрічного задоволення (договори оплатні та безоплатні), за розподілом прав та обов'язків між сторонами (односторонні та двосторонні), за моментом у часі, коли договір вважається укладеним (реальні і консенсуальні) тощо⁵. Заради справедливості варто зазначити, що такий поділ договорів закріплений в нормах Цивільного кодексу України, зокрема, у ч. 2, 3, 5 ст. 626, ч. 1, 2 ст. 640.

Дихотомічний поділ договорів є зручним та практичним при характеристиці окремих договірних конструкцій. Проте за його допомогою важко створити систему договірних зобов'язань, яка б визначала місце договору, адже одна і та сама договірна конструкція одночасно знаходиться в різних класифікаційних групах. Як зазначає В.Г. Олюха, групування за принципом дихотомії проводиться з використанням однієї істотної для характеристики договорів ознаки, що дає змогу повно дослідити її прояв у різних за правовою природою типах двосторонніх правочинів. Як наслідок, всередині утвореної групи елементи, які ввійшли до неї, не мають структурних зв'язків між собою, як не мають його між собою дихотомічні пари⁶. Тому дихотомія радше є підставою для класифікаційного поділу, ніж системоутворюючим критерієм.

Багаторівнева система договірних зобов'язань передбачає їх розміщення на декількох рівнях таким чином, щоб кожен із договорів належав лише до однієї класифікаційної групи. Це допомагає виявити особливості договірних зобов'язань та визначити їх правову регламентацію. У доктрині цивільного права традиційним є поділ договорів на типи, підтипи, види, підвиди. Для позначення всієї сукупності цивільно-правових договорів використовують найбільш загальну категорію, яку називають «рід»⁷ або «клас»⁸. Їй відповідає сам договір як регулятор відносин. Такий поділ відбувається від загального до особливого, при цьому кожна із зазначених класифікаційних груп є складовим елементом у системі договорів, які співвідносяться між собою як ціле та частина і відображають ієрархічність побудови вказаної системи. Функціональне призначення таких груп договорів, як зазначає С.М. Бервено, «полягає в забезпеченні системної взаємодії та встановленні чітких критеріїв співвідношення між різними такими утвореннями»⁹.

Поділ на однорідні групи повинен здійснюватись за вдалим критерієм, який створює зв'язок між різними видами договорів та унеможливує розміщення одного і того ж договору в різних класифікаційних групах. Таким критерієм є направленість зобов'язання, яке породжується договором. При цьому в юридичній літературі він формулюється по-різному. С.М. Бервено та Р.А. Майданик влучно зауважують, що зазначений вище критерій ще називають «принципом результату» («направленість результату») або ознакою мети договору¹⁰. В.В. Луць вказаний критерій називає «основний правовий результат (мета) договору»¹¹, О.О. Красавчиков визначає його як «спрямованість цивільно-правових зобов'язань»¹², М.В. Гордон вживає термін «наслідок, для якого укладено договір»¹³, Ю.В. Романець виділяє «спрямованість зобов'язання в розумінні кінцевого економічного та юридичного результату»¹⁴, М.І. Брагинський вважає, що на першому рівні договори поділяються «залежно від спрямованості результату, для досягнення якого вони укладаються»¹⁵ та ін.

Не беручи до уваги численні дослідження зарубіжних науковців, зазначимо, що вітчизняна доктрина цивільного права багата на наукові розробки в сфері систематизації договорів. Тому зосередимо увагу на визначенні місця договірних зобов'язань з надання транспортних послуг у дослідженнях українських вчених.

Видатний український цивіліст В.В. Луць, поклавши в основу класифікації правовий наслідок (мету) цивільно-правових договорів, виділив такі їх групи: 1) договори про передачу майна у власність, повне господарське відання або оперативне управління (купівля-продаж, поставка, контракція, позика, міна, бартер, дарування, постачання енергетичних ресурсів); 2) договори про передачу майна у тимчасове користування (майновий найм, оренда, позика, прокат); 3) договори про виконання робіт (підряд, будівельний підряд, на виконання проектних і пошукових робіт, на проведення аудиту); 4) договори про надання послуг (транспортні договори, доручення, комісії, зберігання, консигнації, кредитний договір, факторинг, страхування підприємницьких ризиків); 5) договори про передачу результатів інтелектуальної діяльності (ліцензійні договори, договори на передачу науково-технічної продукції, франчайзингу); 6) договори про сумісну діяльність (установчий договір, угоди про науково-технічне співробітництво)¹⁶. Таким чином, об'єднавши всі договори з надання транспортних послуг під звичною в юридичній літературі назвою «транспортні договори», науковець визначає їх місце у групі договорів про надання послуг. Ця позиція видається абсолютно обґрунтованою та виваженою й такою, що відповідає духові та букві кодифікованого акта цивільного законодавства України.

Подібною до зазначеної вище є система договорів, розроблена дослідницею в сфері договірних зобов'язання з надання послуг Н.В. Федорченко. За критерієм спрямованості договору авторка виділяє наступні групи зобов'язань: 1) зобов'язання з передачі майна; 2) зобов'язання з виконання робіт; 3) зобов'язання з надання послуг; 4) зобов'язання з реалізації результатів інтелектуальної діяльності; 5) зобов'язання, спрямовані на заснування різних утворень¹⁷. До групи договорів з надання послуг, на її думку, належать договори про надання послуг, перевезення пасажирів, вантажів і багажу, транспортного експедирування, послуг зв'язку, зберігання, страхування, доручення, комісії тощо.

Такого ж підходу щодо визначення місця договорів з надання транспортних послуг дотримується у своїй роботі В.Г. Олюха. З точки зору науковця, побудова структурної системи договорів можлива й доцільна з використанням тільки одного правового чинника – прав та обов'язків, обумовлених предметом договору, який на кожному етапі поділу відповідно деталізується. В.Г. Олюха, на відміну від попередніх авторів, пропонує дещо ширшу систему цивільно-правових договорів, зокрема: 1) договори про передачу майна у власність; 2) договори про передачу майна в тимчасове користування; 3) договори про виконання робіт; 4) договори про надання послуг; 5) договори про розпорядження виключними правами; 6) договори про кредитування та здійснення розрахунків; 7) договори про порядок здійснення спільної діяльності; 8) договори про визначення порядку користування спільною власністю; 9) договори про визначення порядку виховання дитини¹⁸. До класифікаційної групи договорів про надання послуг вчений серед інших відносить перевезення (перевезення вантажу, пасажирів та багажу, чартеру) та транспортне експедирування.

Проте в юридичній літературі можна знайти й інші підходи до визначення місця договорів про надання транспортних послуг в системі договірних зобов'язань. Так, Л.К. Веретельник у своєму дисертаційному дослідженні формує широку систему договорів як функціональну системну класифікацію, яка відображає їх внутрішню спрямованість та механізм, мету як загальну, так і спеціальну. Автор виходить із формального критерію – розміщення договорів у ЦК України і на такій підставі підтримує тезу про типи договорів і виділяє такі: 1) договори на забезпечення виконання зобов'язань: порука, гарантія, застава; 2) договори про мінімізацію ризиків (договір страхування, договір охорони); 3) договори про передачу майна (речі, товари) у власність; 4) договори про безоплатну передачу майна у власність; 5) договори про передачу майна в тимчасове володіння і користування або користування; 6) договори про виконання робіт (підряд); 7) договори про доставку вантажів, пасажирів і багажу (перевезення), транспортне обслуговування; 8) договори про надання юридичних і/або фактичних послуг; 9) договори, пов'язані з проведенням розрахунків і кредитуванням; 10) корпоративні договори задля досягнення загальної господарської або іншої мети; 11) договори про створення результату творчої, інтелектуальної та іншої діяльності; 12) договори про створення та розповсюдження інформації; 13) договори про надання майнових прав на використання результату творчої діяльності; 14) інші договори, що чітко не визначились у своїй типологічній приналежності. Ця група може бути перехідною для наступної типізації та закріплення в позитивному праві не поійменованих договорів¹⁹.

Аналіз класифікації свідчить, що вона дійсно відображає структуру Цивільного кодексу України. І оскільки загальні положення про послуги в ЦК України виділено в окрему главу поряд із договорами перевезення, транспортного експедирування, зберігання, доручення, комісії та ін., то науковець не відносить договори про надання транспортних послуг до певної класифікаційної групи, а визначає їх як самостійний тип договорів.

На сторінках юридичної літератури пропонується й інша система цивільно-правових договорів, побудована з врахуванням структури Цивільного кодексу України. Так, на думку Р.А. Майданика та С.М. Бервено, ЦК України класифікує договори за їх юридичною направленістю (юридичним змістом) і розміщує їх у такій послідовності: 1) договори, направлені на передачу майна у власність або інше речове право (глави 54–57); 2) договори, направлені на передачу майна в користування (глави 58–60); 3) договори, направлені на встановлення зобов'язань з виконання робіт (глави 61–62); 4) договори, направлені на встановлення зобов'язань із надання фактичних послуг (глави 67, 71–74); 5) договори, направлені на встановлення зобов'язань з вчинення юридичних і фактичних послуг (глави 68–70); 6) договори, направлені на реалізацію виключних прав (глави 75–76); 7) договори, направлені на встановлення зобов'язань з надання фінансових послуг (глави 67, 71–74); 8) договори, направлені на досягнення спільної мети – простого товариства (глава 77); 9) договір стосовно розпорядження майном на випадок смерті – спадковий договір (глава 90)²⁰. Варто зауважити, що така класифікація видається неповною, оскільки місце договорів про надання транспортних послуг, зокрема, перевезення – глава 64, транспортне експедирування – глава 65, а також договору зберігання – глава 66, залишилось невизначеним.

За направленістю правової мети, яка може мати характер майнового або немайнового інтересу, С.М. Бервено пропонує сформулювати таку систему цивільно-правових договорів із чотирнадцять груп: 1) договори, направлені на передачу майна у власність; 2) договори, направлені на передачу майна в користування; 3) договори, направлені на виконання робіт (надання послуг); 4) договори, направлені на

надання відстрочки (розстрочки); 5) договори, направлені на заміну осіб у зобов'язання; 6) договори, направлені на досягнення спільної мети; 7) ризикові (алеаторні) договори (у тому числі рентного, страхового та ігрового ризику); 8) фідучіарні договори; 9) договори немайнового змісту (організаційні договори тощо); 10) підготовчі договори (попередні договори, протоколи намірів тощо); 11) додаткові договори (зокрема, з приводу заснованих на угоді сторін способів забезпечення зобов'язань); 12) «сімейні» договори; 13) непоіменовані договори (договори особливого роду, *sui generis*); 14) змішані (нетипові), комплексні, інтегровані договори²¹. Зазначена система викликає зауваження в тій частині, що договори з надання послуг, у тому числі договори з надання транспортних послуг, об'єднані в одну групу з договорами про виконання робіт. Проте такі договірні конструкції мають різну мету – отримати уречевлений результат роботи (підряд) та отримати послугу, зокрема, транспортну, яка споживається в процесі її надання (послуги).

Для визначення місця договору про надання транспортних послуг у системі договірних зобов'язань потрібно правильно визначити її ієрархічну структуру. Остання повинна базуватись на нормах права і мати теоретичну цінність та прагматичну спрямованість. В ієрархії договірних зобов'язань важливо правильно розмістити відповідну класифікаційну групу договорів по вертикалі: тип – підтип (якщо такий є) – вид – підвид договору.

Дуже часто в юридичній літературі відбувається підміна понять, і одну й ту саму класифікаційну групу одні науковці вважають типом, а інші – видом договору, упускаючи доцільність використання поняття «підтип договору». Це спричиняє формування хибного наукового уявлення та проблеми при розв'язанні практичних завдань. Так, на думку Н.В. Федорченко, договір перевезення та транспортного експедирування є окремими типами цивільно-правових договорів, що входять в групу договірних зобов'язань з надання послуг поряд зі зберіганням, страхуванням, дорученням, комісією, а також договором довільного управління майном²². На думку Л.К. Веретельник, договори про доставку вантажів, пасажирів і багажу (перевезення) та транспортне обслуговування є одним типом договору²³.

Обидві точки зору видаються спірними. Адже категорія «тип» має застосовуватися для позначення найбільш повної за обсягом групи договорів, які мають ідентичну направленість. Складовими елементами категорії «тип» виступають менші за обсягом класифікаційні утворення – підтип, вид та підвиди²⁴.

Беручи за основу багаторівневу модель систематизації цивільно-правових договорів, вважаємо, що серед досліджуваних найбільш повною класифікаційною групою договорів, які мають ідентичну направленість, є договори з надання послуг. Саме ця група може охоплюватись поняттям «тип» договору. Тоді як договори перевезення та транспортного експедирування за єдиним спрямуванням – надання транспортних послуг – охоплюються поняттям «підтип» договору з надання транспортних послуг. З практичної точки це важливо тим, що до договорів з надання транспортних послуг застосовуються загальні положення про тип договору, до якого вони належать – договори з надання послуг, закріплені главою 63 Цивільного кодексу України.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі можуть бути такими. Договірні зобов'язання з надання транспортних послуг є самостійною класифікаційною групою в ієрархічній системі договірних зобов'язань, виокремленою за ідентичною спрямованістю, та розміщуються на другому рівні як підтип договорів у типі договорів з надання послуг. У подальших наукових розробках важливим є формування системи договірних зобов'язань із надання транспортних послуг та обґрунтування віднесення окремих договорів до цього класифікаційного утворення.

¹ Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. / В.В. Луць. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 576 с. – С. 55.

² Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с. – С. 322–323.

³ Харитоновна О.І. Рецепція ідеї дихотомії права / О. І. Харитоновна // Актуальні проблеми держави і права: Зб. наук. праць. – 2002. – Вип. 13. – С. 67–70.

⁴ Голубєва Н.Ю. Класифікація зобов'язань у цивільному праві / Н.Ю.Голубєва // Часопис цивілістики. – 2010. – Вип. 9. – С. 13–16. – С. 13.

⁵ Луць В.В. Вказана праця. – С. 545.

⁶ Олюха В.Г. Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Віталій Георгійович Олюха; Київський національний ун-т ім. Тараса Шевченка. – К., 2003. – 191 с. – С. 89.

⁷ Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с. – С. 325–326.

⁸ Олюха В.Г. Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система : автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 / Віталій Георгійович Олюха. – К., 2003. – 20 с.

⁹ Бєрвєно С.М. Проблеми договірної права України: монографія / С.М. Бєрвєно. – К. : Юрінком Інтер, 2006. – 392 с. – С. 220.

¹⁰ Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с. – С. 323.

- ¹¹ Луць В.В. Контракти в підприємницькій діяльності: навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і допов. / В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 576 с. – С. 55–63.
- ¹² Красавчиков О.А. Система отдельных видов обязательств / О.А. Красавчиков // Советская юстиция. – 1960. – № 5. – С. 42–43.
- ¹³ Гордон М.В. Система договоров в советском гражданском праве / М.В. Гордон // Ученые записки / Харьковский юридический институт им. Л.М. Кагановича. Кафедра гражданского права и процесса. – Х.: Изд-во Харьковского государственного университета им. А.М. Горького, 1954. – Вып. 5. – С. 65–87.
- ¹⁴ Романец Ю.В. Система договоров в гражданском праве России / Ю.В. Романец. – М.: Юристъ, 2001. – 278 с. – С. 92.
- ¹⁵ Брагинский М.И. Договорное право. Книга первая: общие положения / М.И. Брагинский, В.В. Витрянский. – М.: Статут, 1997. – 876 с. – С. 399–403.
- ¹⁶ Луць В.В. Контракти у підприємницькій діяльності: навч. посіб. / В.В. Луць. – К.: Юрінком Інтер, 1999. – 180 с. – С. 39–40.
- ¹⁷ Федорченко Н.В. Договірні зобов'язання з надання послуг: проблеми теорії і практики: монографія / Н.В. Федорченко. – К.: НДІ приватного права і підприємництва НАПрН України, 2015. – 328 с. – С. 88–91.
- ¹⁸ Олюха В.Г. Цивільно-правовий договір: поняття, функції та система: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Віталій Георгійович Олюха. – К., 2003. – 20 с. – С. 5.
- ¹⁹ Веретельник Л.К. Систематизація договорів у цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Л.К. Веретельник. – Х., 2008. – 20 с. – С. 7.
- ²⁰ Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с. – С. 323.
- ²¹ Там само. – С. 365.
- ²² Федорченко Н.В. Вказана праця. – С. 91.
- ²³ Веретельник Л.К. Систематизація договорів у цивільному праві: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: спец. 12.00.03 / Л.К. Веретельник. – Х., 2008. – 20 с. – С. 7.
- ²⁴ Договірне право України. Загальна частина: навч. посіб. / Т.В. Боднар, О.В. Дзера, Н.С. Кузнєцова та ін.; за ред. О.В. Дзери. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 896 с. – С. 325.

Резюме

Лукашевич-Крутник І.С. Договірні зобов'язання з надання транспортних послуг у системі цивільно-правових зобов'язань.

Стаття присвячена дослідженню договірних зобов'язань з надання транспортних послуг в системі цивільно-правових зобов'язань. У ній з'ясовано модель однорівневої та багаторівневої системи договірних зобов'язань, а також проаналізовано висвітлені в доктрині цивільного права точки зору українських науковців щодо місця договорів з надання транспортних послуг в системі договірних зобов'язань. На підставі проведеного дослідження зроблено висновок, що договори з надання транспортних послуг є самостійним підтипом договорів з надання послуг.

Ключові слова: система договірних зобов'язань, договірні зобов'язання з надання транспортних послуг, тип договорів, підтип договорів, вид та підвид договору.

Резюме

Лукашевич-Крутник І.С. Договорные обязательства по предоставлению транспортных услуг в системе гражданско-правовых обязательств.

Статья посвящена исследованию договорных обязательств по предоставлению транспортных услуг в системе гражданско-правовых обязательств. В ней установлена модель одноуровневой и многоуровневой системы договорных обязательств, а также проанализированы освещенные в доктрине гражданского права точки зрения украинских ученых о месте договоров по предоставлению транспортных услуг в системе договорных обязательств. На основании проведенного исследования сделан вывод о том, что договоры по предоставлению транспортных услуг являются самостоятельным подтипом договоров по оказанию услуг.

Ключевые слова: система договорных обязательств, договорные обязательства по предоставлению транспортных услуг, тип договоров, подтип договоров, вид и подвид договора.

Summary

Lukasevych-Krutnyk I. Contractual obligations to provide transport services in the system of civil legal obligations.

The article is devoted to the study of contractual obligations for the provision of transport services in the system of civil legal obligations. It outlines a model of a one-level and multilevel system of contractual obligations, as well as analyzes the points of view of Ukrainian scholars in the doctrine of civil law regarding the place of contracts for the provision of transport services in the system of contractual obligations. On the basis of the research, it was concluded that transport services contracts are an independent subtype of service contracts.

Key words: system of contractual obligations, contractual obligations to provide transport services, type of contracts, subtype of contracts, type and subtype of the contract.